№ 314

ტრიბუნა

საქართ. შემარცხენე სოც.-ფედერალისტთა სარევოლიუციო პარტიის მთავარ კომიტეტის ორგანო

ყოველდღიური საპოლიტიკო-სალიტერატურო გაზეთი „ტრიბუნა“ თვიურად ღირს 100,000 მ. სამგლოვიარო განცხადება პირველ გვერდზე 500,000 უკანასკნელზე 300,000 მ. განცხადება 10.000მ. ნოპარელის სტრიქონი. კანტორა ღიაა დილის 8—2 ს. რედაქტორის ნახვა შეიძლება 10—12 ს. რედაქციის მისამართი—ტფილისი სასახლის ქუჩა № 6, ფოსტისყუთი № 190, ტელეფონი 10—34.

ტფილ. ფასი 50სს მან. პროვინც. 5000 მან.

სამშაბათი ოქტომბრის 10 1922 წ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ხანმოკლე ავადმყოფობის შემდეგ ტფილისში გარდაიცვალა

იოსებ ასლანის ძე გარსევანიშვილი (მაცკიაშვილი)

რასაც მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ, მეგობართ და ნაცნობთ განსვენებულის—მეგობარ-ამხანაგები. ცხედრის გამოსვენება დღეს, ოქტომბრის 10-ს, დილის 10 საათზე, საკუთარ ბინიდან (ვაკე) ვერის ნიკოლოზის სასაფლაოზე.

შაბათს, ოქტომბრის 7-ს, ალექსანდროვის საავადმყოფოში, ხანმოკლე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა მუშა პოეტი

იოსებ გარსევანიშვილი

რასაც განუზომელი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ, ნაცნობთ, მეგობრებს და ამხანაგებს განსვენებულის გულმოკლული მეუღლე ბაბალე, შვილები: შალვა, თინა და იოსება, სიმამრი-სიდედრი და სიმამრიშვილები: დათა, ლადო, მიშა და შაქრო. გამოსვენება საკუთარი ბინიდან (ვაკე, უნივერსიტეტის მახლობლად), სამშაბათს, ოქტომბრის 10-ს, დილის 11 საათზე ვერის წმ. ნიკოლოზის ეკლესიის სასაფლაოზე. დაკრძალვა იქვე.

საჭიროა მუშაობა სოფლად.

რევოლიუციონურმა მოძრაობამ ჩვენი სოფლების ცხოვრებაში მეტად დიდი ცვლილება შეიტანა; საუკუნოებით განმტკიცებული სოციალური ურთიერთობანი და ტრადიციები შეირყა და სოფლის ცხოვრების ახალ საფუძვლებზედ აგების შეუდგა, ახალი მასალა და შეგნება შეიტანა გლეხის შემეცნებაში. რევოლიუცია ძველი წყობილების, მისი სოციალ-პოლიტიკური შენობის ნგრევა განადგურებაა უწინარეს ყოვლისა, რის შემდეგაც იწყება ახალი წყობილების აშენება, მისთვის საჭირო საფუძვლების ჩაყრა და ურთიერთობის ახალს პრინციპებზედ მოწყობა.

რევოლიუციის პროცესში როგორც ჩვენმა ქალაქმა, ისე სოფლებმაც განაცადეს ამ განადგურებულ სტიქიის ზეგავლენა. მაგრამ დღეს უკვე დაიწყო შემოქმედებითი პერიოდი, აღმშენებლობითი ხანა, ეს არის მეტად მძიმე და რთული მოვლენა ჩვენი სასოფლო-მეურნეობისათვის და მთელი ჩვენი ეკონომიური ცხოვრებისათვის. ცხოვრების ახალს ლიანდაგზედ გადაყვანა და მისი ახალი გზით მიმართვა მეტად ძნელი საქმეა. აქ საჭიროა მოქნილი ტაქტიკა, მიზან შეწონილი პოლიტიკა, სალი და ობიექტიური კრიტიკა, რომ ცხოვრების მოთხოვნილებებს თავის დროზედ ვართვათ ალღო და სასურველი გზით მივუძღვეთ მის მოთხოვნილებებს; თავის დროზედ შევუმჩნიოთ ყოველივე ის, რაც მიუცილებელია ცხოვრების პირობებისათვის და გავხსნათ შესაფერისი გზა მის ასაყვავებლად.

ჩვენ რევოლიუციონური ტაქტიკა იმდენს სიფრთხილესა და წინდახედულობას არ თხოულობს, როგორც სოფლად; სოფელი თავისი სოციალური კლასებითა და ურთიერთობით მეტად განსხვავდება ქალაქის პირობებისაგან, აგრეთვე კულტურული დონე სოფლის მცხოვრებთა, მშრომელ გლეხობის დიდათ განსხვავდება ქალაქის პროლეტარის შეგნებისაგან. სოფელმა ვერ მისდია ქალაქის წარმატებას და კულტურულად ჩამორჩა. ამიტომ მისი შემადგენელი ელემენტებიც ამ მხრივ ჩამორჩენილი და განუვითარებელი არის. ასეთს პირობებში სოციალისტური პოლიტიკა თავის სიფხიზლით და წინდახედულობით უნდა მიუახლოვდეს სოფლის ცხოვრებისაკენ. ძლიერ ხშირად ის, რაც გასაგები და მისაწვდომია ქალაქის პროლეტარიატისათვის, სრულიად გაუგებარი და მიუწვდომელი ხდება სოფლის გლეხისათვის. თავისი შეუგნებლობისა და ჩამორჩენილობის გამო, ის ვერ სწვდება რევოლიუციონურ პოლიტიკის აზრსა და შინაარს, ვერ გებულობს მის მთავარ დანიშნულებას. ამიტომ ხშირი არის ისეთი შემთხვევა, როცა სოფლის მშრომელი გლეხი რევოლიუციონური პოლიტიკის წინააღმდეგ გამოდის და ომს უცხადებს ისეთს პროგრამას, რომელიც არსებითად მისდა დასაცავად არის მიმართული. ასეთს გაუგებრობას რუსეთის რევოლიუციის ვითარებაში ძლიერ ხშირად ჰქონდა ადგილი. ეს გარემოება უმთავრესად აიხსნება მშრომელი გლეხების ჩამორჩენილობითა და მისი განუვითარებლობით.

სოციალისტური პარტიების მთავარ სამოღვაწეო ბაზას წარმოადგენდა ქალაქი და მისი პროლეტარული ელემენტები. გლეხი სოციალისტური მუშაობისა და პროპაგანდის გარეშე იდგა რევოლიუციის დროს. იშვიათ შემთხვევაში თუ მოატანდა მის ქოხამდი ახალი მოძრაობის სხივები. დღეს, როდესაც სოციალისტური მოძრაობა მთელი თავისი სიძლიერით ვითარდება და ახალი სოციალური წყობილებისათვის ნიადაგი მზადდება, გასაკვირი არ უნდა იყოს, თუ მას მრავალი რამ არ ესმის და გაკვირვებით უცქერის ახალს პოლიტიკას.

სოციალური რევოლიუციის გამარჯვება და მისი კეთილად დაგვირგვინება შეუძლებელი არის, თუ გლეხი არ ჩავაბით რევოლიუციის პროცესში და არ გავხადეთ იგი მის აქტიურ ელემენტად. მარტო პროლეტარიატი და სოციალისტური პარტიები ვერ შესძლებენ სოციალურ რევოლიუციის მძიმე ტვირთის ზიდვას, თუ მის ფერხულში არ შევაბით მშრომელი გლეხობა და სიბნელის ცენტრი არ გადავიტანეთ სოფელშიც. სოციალისტური პოლიტიკის მთავარი მიზანი ასეთს შემთხვევაში უნდა იყოს მშრომელი გლეხობის დაპყრობა და მათთან თანამშრომლობა. რუსეთის საბჭოთა მთავრობამ მიტომ შესძლო მოზღვავებულ საერთაშორისო რეაქციის შავი რკალის გარღვევა და სოციალისტური დროშის აფრიალება, რომ მას უმთავრესად მხარი დაუჭირა მშრომელმა გლეხობამ და აქტიური ომი გამოუცხადა დენიკინ-კოლჩაკის რეაქციას. ამ მთავარი ძალის დახმარებით შესაძლებელი შეიქმნა რეაქციის განადგურება და ცხოვრებისათვის ახალი პირობების შექმნა. თუ როგორი სურათი გადაიშლებოდა ჩვენს წინ იმ შემთხვევაში, რომ გლეხობა საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ ქასულიყო ეს ადვილი წარმოსადგენია ყველასათვის.

მაგრამ მშრომელი გლეხის ძალა და ენერგია ჩვენ გვესაჭიროება არა მარტო გაცხარებულს ბრძოლაში, სამოქალაქო ომების პერიოდში, არამედ მშვიდობიანს პერიოდშიც, საბჭოთა აღმშენებლობის ხანაშიაც. ეს ძალა რევოლიუციის ყოვლისშემძლე უნდა იყოს ყველგან და ყოველთვის. ეს შესაძლებელი იქნება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ჩვენ გლეხობას ძალდატანებით და იძულებით ავამაღლებთ, დავაინტერესებთ საბჭოთა სისტემით, შევქმნით ისეთს ეკონომიურს პირობებს, რომელიც მისთვის სასურველი მისაღები და სასარგებლო იქნება.

საბჭოთა ხელისუფლებამ მიწის საკითხი, რომელიც ერთი მთავარის კითხვას წარმოადგენს გლეხისათვის, სოციალიზაციის ნიადაგზე გადასწყვიტა საქართველოში. მემამულეების აგრარული კანონი, რომლის ძალით სოფლად კვლავ რჩებოდა წვრილი პარაზიტული წოდება და სამუშაოდ ეძლეოდა მოქმედებისათვის ყოველგვარ სპეკულიაციის მიზნით, ძირეულ მეურნე გლეხებმა ხელისუფლებამ და აგრარული ურთიერთობა სოციალიზაციის პრაქტიკაზე ააგო. ამ მხრივ ჩვენი გლეხის ინტერესები დაკმაყოფილებულად უნდა ჩაითვალოს. მიწის სოციალიზაცია, რომლის პიონერობა ჩვენში ჩვენს პარტიას ეკუთვნის, დღეს მისაღები გახდა ქართველი ერისათვის. მაგრამ მარტო მიწის საკითხის მიზან შეწონილად გადაჭრა ვერ დააკმაყოფილებს თანამედროვე სოფლის მოთხოვნილებებს და ვერ ასწევს ჩვენს მეურნეობას. მიწაზე ყოფნა გაყოფის მოსპობა და მისი საერთო კუთვნილებად გამოცხადება საშუალებას მისცემს მშრომელ გლეხობას მიწით სარგებლობის საქმეში, მაგრამ მისი შრომის ნაყოფიერების გასაფართოებლად და გასადიდებლად ძლიერ დიდი ტეხნიკური დახმარება ესაჭიროება ჩვენს სოფელს. ამ მხრივ ჩვენ ერთობ ჩამორჩენილნი ვართ. ჩვენი სოფლის კულტურაზე ლაპარაკი ზედმეტია. გამანადგურებელ ომის ზეგავლენით სოფლის ვითარება შეფერხდა და გაიყინა ერთს წერტილზე, ძველი იარაღები და ინვენტარი გაცვდა. ახლის მიწოდება ძლიერ ძნელი ხდება იმ გასაგებ მიზეზის გამო, რომ ჩვენი ინდუსტრიაც ჩამორჩენილია და გარედან საჭირო იარაღების იმპორტი შეუძლებელი ხდება.

ასეთ პირობებში ჩვენი სასოფლო მეურნეობის კრიზისის ძლევა ძნელია. ახალ ხელისუფლებას არ შეუძლია ახალ მეთოდები და იარაღი მიაწოდოს ჩვენს გლეხობას სოფლის მეურნეობის ინტენსიფიკაციისათვის, გაადვილოს მისი შრომის ნაყოფიერება. ჩვენი ჩამორჩენილი ინდუსტრია ვერ უწევს შესაფერისს დახმარებას ჩვენს ჩამორჩენილსავე სოფლებს.

ეკონომიური კრიზისი ძლიერ დიდი არის სოფლად და გლეხობას ამ მდგომარეობიდან გამოყვანა შეუძლებელი შეიქმნა. მართალია დღეს დიდი მუშაობა სწარმოებს მოსარწყავ არხების გასაყვანად სოფლებში, მაგრამ ეს მხოლოდ მცირედი ნაწილია იმისა, რასაც თხოულობს ჩვენი სოფლის ინტერესები.

მეორეს მხრივ შეუძლებელია ჩვენი ყურადღება არ მივაქციოთ კულტურულ მუშაობას სოფლად. საბჭოთა ხელისუფლების მთავარი მოვალეობას უნდა შეადგენდეს სოფლის მშრომელ მასებში განათლების სხივის შეტანა და ფართო ნიადაგზე დაყენება მშრომელი გლეხობის განათლებისა. გლეხში უნდა გვაღვიძოთ შეგნებისა და კულტურისადმი ინტერესი. მისთვის გასაგები უნდა გავხადოთ ახალი სახელმწიფოებრივი სისტემა და რევოლიუციის მიზნები. ჩვენი გლეხი ჩამორჩენილი და განუვითარებელია ქალაქის პროლეტართან შედარებით. თუ გვინდა, რომ გლეხი შეიქმნეს საბჭოთა სისტემის დედაბოძი და მისი ერთგული დარაჯი, მას უნდა მივაწოდოთ კულტურული და გონებრივი საკვები, ავხსნათ იგი რევოლიუციონურად საუბედუროდ ამ მიმართულებით ერთობ მცირე რამ კეთდება ჩვენში. ჩვენი სოფლების კულტურულ აღორძინების შესახებ არ არსებობს არავითარი გეგმა და პროგრამები. საერთოდ კულტურული მუშაობის მხრით ჩვენი მდგომარეობა ძლიერ კრიტიკულია, სოფლები ხომ მთლად უყურადღებოდ არის მიტოვებული.

ასეთი მდგომარეობის გაგრძელება შეუძლებელი არის, ჩვენ არ უნდა დავივიწყოთ ჩვენი მოღვაწეობის ერთი მთავარი ფრონტთაგანი — კულტურული ფრონტი და ამ მიმართულებით ფართო სამოქმედო გეგმები უნდა გამოვიმუშაოთ, რომელშიაც სოფლის კულტურულ აღორძინებას უდიდესი ადგილი უნდა ექმნეს დათმობილი.

სოფელი ჩვენი ერის უმთავრესი ყვავილია და მშრომელმა გლეხმა უნდა გაიგოს რევოლიუციის ეკონომიური და კულტურული ღირებულება.

[illegible]

ახლო აღმოსავლეთი

მოკავშირეთა წარმომადგენლების პასუხი.

ნაუენი. 8 ოქ. პარასკევს გენერალ გარინგტონი და სხვა მოკავშირეთა გენერლები დაბრუნდნენ მუდანიაში და განუცხადეს ოსმალებს, რომ მოკავშირეები არ მისცემენ ნებას ოსმალეთის ჯარებს გადავიდნენ დარდანელის საშუალებით ევროპის ტერიტორიაზე ახალ სამშვიდობო კონფერენციის გადაწყვეტილებამდე.

ბორდო. 8 ოქტ. ოსმალეთის მოთხოვნილების საპასუხოთ, კონფერენციის დღის წესრიგში ოსმალეთის სამოქალაქო ტყვეების განთავისუფლების საკითხის შეტანის შესახებ, მოკავშირეთა წარმომადგენლებმა განაცხადეს, რომ მათ არ აქვთ მინიჭებული ამის შესახებ თავიანთ მთავრობების.

საბერძნეთის პრესა უკმაყოფილოა.

ბორდო. 8 ოქტ. ათენის პრესა უსაყვედურებს მოკავშირეებს იმაში, რომ ისინი სულ სხვანაირ და ევროპიან საბერძნეთს, ვიდრე ოსმალეთს.

საფრანგეთის პრესა საბჭოთა რესპუბლიკების ახლო კონფერენციაზე მონაწილეობის შესახებ.

ბორდო. 8 ოქ. საფრანგეთის პრესის ცნობით, მოკავშირეთა ჯარები დარჩებიან მათ მიერ დაკავებულ პოზიციაზე ზავის ჩამოგდებამდე. მოკავშირეთა რაზმები გაჩერდებიან მდ. მარიცის ნაპირებზე საზღვრების დასაცავად. საზავო კონფერენცია გაიხსნება 1 ნოემბერს ან სტამბოლში, ან პარიზ პოში. იგი განიხილავს ჯერ ეკონომიურ და ფინანსიურ საკითხებს და შემდეგ სრუტეების საკითხს. შესაძლოა, რომ სრუტეები დარჩებიან ერთის ლიგის ზედამხედველობის ქვეშ. სრუტეების საკითხის განხილვის დროს, საფრანგეთის პრესის აზრით, შეიძლება დაშვებულ იქნას კონფერენციაზე რუსეთი, უკრაინა და საქართველო, მათი ზედამხედველობის გასაცნობად. ფიქრობენ, რომ კონფერენცია გარეგანს გასტანს. პუანკარე არ მიიღებს უშუალო მონაწილეობას კონფერენციაზე.

ანკარის ხმები.

ბორდო. 8 ოქ. პარასკევს ინგლისში წარმოთქმულ იქნა რამდენიმე პოლიტიკური სიტყვა. ახლო-აღმოსავლეთის საკითხის შესახებ წარმოთქმულ სიტყვაში ასკვიტმა ხაზი გაუსვა სრუტეების თავისუფლების მნიშვნელობას. ამასთანავე მან გააკრიტიკა ინგლისის მთავრობის პოლიტიკა ახლო-აღმოსავლეთის საკითხში.

რუსეთი და კონფერენცია.

მოსკოვი 8 ოქტ. საბჭოთა მთავრობის უკანასკნელ ნოტის გამო, ინგლისის პრესაში ხელ-ახლა დაისვა საკითხი რუსეთის მონაწილეობის შესახებ ახლო-აღმოსავლეთის კონფერენციაზე.

გაზ. „მანჩესტერ გარდიენს“ მიაჩნია ეს ნოტა მნიშვნელოვან საპირ ზიროლო საკითხად სრუტეების თავისუფლებაში. რუსეთის დაინტერესება სავსებით აღიარებულია ინგლისის მთავრობის მიერ.

ოფიციალურ წრეების აზრით, რუსეთმა არ უნდა მიიღოს მონაწილეობა ოსმალეთ-საბერძნეთის და მოკავშირეთა კონფერენციაზე, ვინაიდან იგი მშვიდობიანად არის განწყობილი ოსმალეთისადმი. კონფერენციაზე ოსმალეთს მისცემენ წინადადებას, რათა კონსტანტინოპოლის და ნეიტრალური ზონის საკითხი გადაეცეს ერთა ლიგას.

ამის შემდეგ იქნება მოწვეული ერთი კონფერენცია სრუტეების საკითხში შეთანხმების მისაღწევად ამ კონფერენციაზე უნდა მიიღოს მონაწილეობა აგრეთვე რუსეთმაც.

ამერიკის ხმები

მოსკოვი 8 ოქტომ. პრეზიდენტ გარდინგს და სტეტს სეკრეტარს იუზს მისდით აუარებელი დეპეშები, რომლებზედაც მოითხოვენ ამერიკის ჩარევას ახლო-აღმოსავლეთის საქმეებში.

იუზის ნოტა

— სტეტს სეკრეტარმა იუზმა მიმართა საზღვრების და დაინტერესებულ სახელმწიფოებს ნოტით, რომელშიდაც მოითხოვს ამერიკის მოქალაქეების უფლებისადმი პატივისცემას, მათი ქონების ხელშეუხებლობას და აგრეთვე ქრისტიანულ უმცირესობის ოსმალეთში და ფრაკიაში—მუსულმანების უმცირესობის დაცვას.

ვენიზელოსის წერილი

მოსკოვი 8 ოქტ. ინგლისის პრესაში გამოქვეყნებულია ვენიზელოსის წერილი, რომელიც ეწინააღმდეგება ოსმალეთის ჟანდარმერიის დაწესებას ფრაკიაში. ვენიზელოსი წინადადებას იძლევა, რათა საზავო ხელშეკრულებამდე ფრაკიის ოკუპაცია მოახდინონ მოკავშირეების ჯარებმა, რომ უზრუნველყონ ფრაკიის წესიერი ევაკუაცია ბერძნების მიერ.

რუსეთის მონაწილეობა

ჰელსინგფორსი 8 ოქტ. „ფოსიშე ცეიტუნგის“ პარიზის კორესპონდენტს აცნობებს სარწმუნო წყაროებიდან, რომ საფრანგეთი პრინციპიალურად არ არის წინააღმდეგი, თუ რუსეთი მონაწილეობას მიიღებს ახლო-აღმოსავლეთის კონფერენციაზე იმის გამო, რომ საბჭოთა რუსეთი თავისთავად ცხადია, უშუალოდ დაინტერესებულია სრუტეების საკითხით, მაგრამ ჯერ გამოურკვეველია ამის მიღწევის შესაძლებლობა, ვინაიდან რუსეთი ჯერ კიდევ არ არის ცნობილი.

კერზონის აზრი რუსეთის მონაწილეობის შესახებ

ჰელსინგფორსი 8 ოქტ. ლონდონიდან იტყობინებიან, რომ ლორდ-კერზონი სავსებით იზიარებს პუანკარეს თვალსაზრისს ახლო აღმოსავლეთის კონფერენციაზე რუსეთის უკრაინის და საქართველოს მონაწილეობის შესახებ.

გამოურკვეველი მდგომარეობა

ჰელსინგფორსი 8 ოქტ. ლონდონში მდგომარეობას უფრო გამოურკვეველად სთვლიან, ვინემ ოდესმე იყო, ხოლო პარიზის პოლიტიკური წრეები ინგლისის პესიმიზმს გადაჭარბებულად სთვლიან.

საბერძნეთის ჯიუტობა

ჰელსინგფორსი 8 ოქტ. საბერძნეთმა ოფიციალურად განაცხადა, რომ ის არავითარ შემთხვევაში არ დასთანხმდება ფრაკიის დაბრუნებაზე. სტამბოლიდან იტყობინებიან, რომ 10,000 კაცისაგან შემდგარი საბერძნეთის ჯარი დაბანაკებულია ჩატალჯის ხაზზე.

ბორდო 9 ოქტ. იმ პოზიციის გამო, რომელიც დაიჭირა ინგლისმა რუსეთის მიმართ ახლო-აღმოსავლეთის საკითხში საბჭოთა მთავრობამ უარი განაცხადა ურკარტის და კრასინის შორის წინასწარი ხელშეკრულების მოწონებაზე.

ბორდო 9 ოქტ. იმის გამო, რომ მოსკოვმა უარი განაცხადა ურკარტთან დადებულ ხელშეკრულების მოწონებაზე, ურკარტი მიემგზავრება დღეს ლონდონში, ფიქრობენ, რომ ლონდონი ხელახლა შეეცდება სიდებულ იქნეს შეთანხმება და რომ საბჭოთა მთავრობის გადაწყვეტილებას აქვს დროებითი ხასიათი, ოოლის და ბოლოს ურკარტი მოახერხებს საბჭოთა მთავრობის სანქციის მიღებას, ხოლო უკანასკნელი იქნება ცნობილი.

კერზონის დაბრუნება

ბორდო 9 ოქტ. ლორდ-კერზონი გაემგზავრა პარიზიდან ლონდონში.

გენ. გარინგტონის ინსტრუქცია

კროიდონი 9 ოქტ. მოიწონა რა პარიზის თათბირის გადაწყვეტილება, ინგლისის კაბინეტმა გაუგზავნა გარინგტონს ინსტრუქცია, რომელშიაც გამოთქმულია იმედი, რომ მუდანიის კონფერენცია განახლდება და რომ მოკავშირეთა პასუხი დააკმაყოფილებს ოსმალეთს. ინსტრუქციით, ოსმალეთმა, როგორც ეს აღნიშნულია 23 სექტემბრის კოლექტიურ ნოტაში, არ გადალახოს ნეიტრალური ზონა ბოსფორის დარდანელის ორივე მხარეზე, ხოლო ბერძნებმა უნდა მოახდინონ ფრაკიის დაუყოვნებლივი ევაკუაცია, ფრაკიას კი დაიკავებენ მოკავშირეთა ჯარები 30 დღის განმავლობაში ტღიდან საბერძნეთის მიერ ფრაკიის ევაკუაციისა მოკავშირეთა მიერ. აღმოსავლეთ ფრაკიის დროებითი ოკუპაციის მიზანია დაცულ იქმნას მცხოვრებთა მშვიდობიანობა და წესრიგი. ამ 30 დღის განმავლობაში მოწყობილი იქნება ოსმალეთის სამოქალაქო ადმინისტრაცია და ჟანდარმერია. იმ დროის დასრულების შემდეგ, როდესაც განხორციელებული იქნება ფრაკიის გადაცემა, მოკავშირეთა ჯარები დასტოვებენ ამ მხარეს. შესაძლებელია, რომ მოკავშირეთა ჯარების ფრაკიიდან მოყვანა აღნიშნულ ვადის გასვლამდე, ვინაიდან მოკავშირეთა შეთანხმება გულისხმობს უმთავრესად არა ოსმალეთის მცხოვრებთა დაცვას და წესრიგის დამყარებას. ოსმალეთის ჟანდარმერიის რიცხვი შეზღუდული იქნება და შეფარდებული იქნება მოკავშირეთა გენერლების

და უმეტეს კომისიების მოსაზრებით.

ლონდონი 8 ოქტომ. ფიქრობენ, რომ, რადგანაც მოკავშირეების შეთანხმებას შეუტყობენ მუდანიაში, — ბერძნები მიიღებენ ამ გადაწყვეტილებას. ფიქრობენ, რომ ვენიზელოსმა უკვე გაუგზავნა სათანადო რჩევა საბერძნეთის მთავრობას.

გაზ. „დეილი ტელეგრაფი" (ციტატა) ინგლისის პოლიტიკის შესახებ.

ლონდონი 9 ოქტომ. გაზ. „დეილი ტელეგრაფი (ციტატა)" შენიშნავს: „არ შეიძლება ითქვას, რომ ინგლისის პოლიტიკას ახლო აღმოსავლეთში მოჰყვება სასურველი შედეგები. ლოიდ-ჯორჯი აწარმოებს ისეთ პოლიტიკას, რომლის შესახებ ის შემდეგ მწუხარებას გამოსთქვამს, მაგრამ ამ ჟამად მშვიდობიანობა დაცულია არა ინგლისის, არამედ საფრანგეთის მეოხებით.

ბონარ ლოუ საფრანგეთის პოზიციის შესახებ.

ლონდონი 9 ოქტომ. გაზ. „ტაიმსში" დაბეჭდილ წერილში ბონარ ლოუ ამბობს, რომ საფრანგეთმა უნდა დაუჭიროს მხარი დიდბრიტანეთს ახლო აღმოსავლეთის საკითხში და რომ მარტო ინგლისს არ შეუძლია გასწიოს მთელი მსოფლიოს ჟანდარმობა.

ორი კონფერენცია

ლონდონი 9 ოქტომბერი. საბოლოო ზავის ჩამოსაგდებად მოწვეულ იქნება ორი კონფერენცია. ერთი სკუტარში (1 და 10 ნოემბრამდის) ერთა ლიგის ხელმძღვანელობით. უკანასკნელში მიიღებს მონაწილეობას რუსეთიც.

კერზონის იმედები

ლონდონი. 9 ოქტომბერი. პარიზიდან დაბრუნებულია ლორდ კერზონმა განაცხადა, რომ იგი მტკიცედ დარწმუნებულია და დაიმედებულია, რომ გამოცხადებული იქნება გამოსავალი, რომელიც გადასწყვეტს ახლო-აღმოსავლეთის კონფლიქტს საბერძნეთის დათმობაზე წასვლით.

ამის მიზეზი

პარიზი. 9 ოქტომბერი. საბერძნეთის დელეგატების მუდანიაში გაწვევას, რომ თრაკიის საკითხის მოგვარება მუდანიაში მიდის, ... რომ ისინი გადაწყვეტილება ... მიღებულია დიდ სახელმწიფოებს.

ვენიზელოსის დეპეშა გაზეთებს

პარიზი. 9 ოქტომბერი. საბერძნეთის გამოწვეულებაზე გვიანდელმა ვენიზელოსის დეპეშამ, რომელშიც იგი რჩევას იძლეოდა უკუაგდონ მთავრობას შეურიგებელი პოლიტიკა.

ღია კარებში

პარიზი 9 ოქტ. ახალ მდგომარეობის გამო გენ. გარინგტონმა ჟურნალისტებს მუდანიაში ჩამოსვლის ნება დართო.

ინსტრუქციების მოლოდინში

პარიზი 9 ოქტ. სტამბოლიდან იუწყებიან, რომ ინგლისის მთავარი შტაბის ცნობით, მუდანიაში ჯერ კიდევ მოელიან პარიზიდან ინსტრუქციებს. გენ. გარინგტონს ინსტრუქციები გაეგზავნა დიდის ინგლისის ნიდმოსნით.

ნეიტრალურ ზონაში შეჭრა

ლონდონი 9 ოქტ. სტამბოლიდან მიღებულ ცნობების თანახმად, ოსმალებმა ნეიტრალური ზონა დაარღვიეს იზმიდთან.

ლონდონი 9 ოქტ. ინგლისის პრესა აღნიშნავს, რომ ნეიტრალურ ზონის დაცვის საკითხში საფრანგეთმა უკანასკნელ თათბირის შემდეგ ინგლისის თვალსაზრისი გაიზიარა.

ბონარ ლოუს წერილის გამო

ლონდონი. 9 ოქტ. მთელი რიგი გაზეთებისა გამოსთქვამენ თავიანთ აზრებს ბონარ ლოუს წერილის გამო. „ვესტმინსტერ გაზეტი" მოწინავე წერილში იცავს ბონარ ლოუს და ემხრობა მის აზრს ლოიდ ჯორჯის პოლიტიკის შესახებ. უფრო დამახასიათებელია „ობსერვერის" პოზიცია, რომელიც ამ ჟამად ლოიდ-ჯორჯის დამცველი იყო, და დღეს კი მის გადადგომაზე იწყებს ლაპარაკს. (მავე აზრისაა „უიკლი-რევიუ".

რად ლორდინების საქმეში, 3) განიხილონ ვილების კომისიის უფლებები და 4) უნდა მიეცეს ახალი სახელი ... რეპარაციების ... შეუტყობა.

ამერიკის სესხი გერმანიისთვის.

მანჩესტერი 8 ოქტომ. მაკკენნა ბანკის წარმომადგენელთან საუბრის დროს განაცხადა, რომ შესაძლებელია ამერიკის სესხი გერმანიისათვის, თუ გერმანია მიიღებს საჭიროდ ხელშეკრულების მიხედვით მარკის კურსის სტაბილიზაციისათვის.

საოკუპაციო ხარჯები.

მანჩესტერი 8 ოქტომ. ეხლა ხან გამოქვეყნებული „მთავარი წიგნი"-ს ცნობებით, დასავლეთ გერმანიის ოკუპაციისათვის გაწეული ხარჯები უდრის დაახლოებით 4 მილიარდ მარკას ოქროთი, ესე იგი 1,000 მილიარდ ქაღალდის მარკას.

საფრანგეთ-გერმანიის შეთანხმების გამო.

მანჩესტერი 8 ოქტომ. 23 ოქტომბრისათვის საფრანგეთის დელეგატებს დანიშნულ ადგილებში ალდენისათვის განზრახული აქვთ ბერლინში საზოგადოებრივი აღმშენებლობის წარმომადგენლებთან ერთად, რათა ხელი მოაწერონ ხელშეკრულებას გერმანიის საქონლის გაცემის შესახებ.

უცხოეთი

სხვა და სხვა ამბები. გერმანიის პარტიებში.

მოსკოვი 8 ოქტომ. გამოვიდა ლედებურის ჯგუფის ყოველ კვირეული გაზეთი. საპროგრამო მანიფესტში პარტიის დროებითი პრეზიდიუმი ახასიათებს ორივე პარტიის გაერთიანებას, როგორც რევიზიონიზმისაკენ გადახრას. გაზეთი აღნიშნავს, რომ ბერლინის ოლქმა გაილაშქრა გაერთიანების წინააღმდეგ, გაერთიანების წინააღმდეგ წავიდა აგრეთვე (დამახინჯებულია). ოლქის დიდი უმრავლესობა.

გაზ. „როტე ფანე" აღნიშნავს, რომ მომხდარ ამბების ლოღიკა აიძულებს ლედებურის ჯგუფს იქონიოს მტკიცე კავშირი კომუნისტებთან.

მეზღვაურთა გაფიცვები საფრანგეთში.

მოსკოვი 8 ოქტომ. მეზღვაურთა გაფიცვა მარსელში გრძელდება. საკომანდო შემადგენლობამ მიატოვა 53 გემი. მთავრობამ გამოაცხადა ვრანგელის ფლოტის მობილიზაცია, მგზავრების გადასაყვანათ ამ გემების კომანდა შესდგება შტრეიკბრეხერების და მატროსებისა-

გან, ვინაიდან მარსელში მთავრობამ ვერ იპოვა შტრეიკბრეხერები.

რეპრესიები პოლონეთის კომუნისტების წინააღმდეგ.

მოსკოვი 8 ოქტომ. რეპრესიები პოლონეთის კომუნისტების წინააღმდეგ გრძელდება. ვოცლავსკში დაპატიმრებულია კომუნისტური პარტიის ადგილობრივი კომიტეტი. რავოვში დაპატიმრებულია „ქალაქისა და სოფლის კავშირის" არჩეული კომიტეტი ვოცლავსკის საოლქო სასამართლო იხილავს 3 კომუნისტის საქმეს, რომელთაც ბრალდებათ პროპაგანდის წარმოება მთავრობის წინააღმდეგ.

სხვა და სხვა ამბები.

უცხო სახელმწიფოები და რუსეთი.

ნაუენი 8 ოქტომ. ამერიკის და ინგლისის სურვილის გამო, რათა რუსეთთან განაახლონ სავაჭრო ურთიერთობა, პუანკარემ წინადადება მისცა საფრანგეთის კომერსანტებს გაგზავნონ თავიანთი წარმომადგენლები რუსეთში, საფრანგეთ-რუსეთის სავაჭრო ურთიერთობის შესაძლებლობის გამოსარკვევად.

გუბერნიის საეკლესიო სამართველომ დაადგინა ლიკვიდაცია უყოს ყველა მონასტრებს და გადააკეთოს ისინი სკოლებად, ... და ინვალიდების სახლებად.

საქონელი გერმანიიდან.

მოსკოვი. ოქტ. 8. სახალხო განათლების კომისარიატის საგანგებო კომისიამ დაუკვეთა ბერლინში ქიმიური პრეპარატები, მიკროსკოპები და სხვა საჭირო ნივთები, 600 ფუთი უკვე მიღებულია. დაკვეთილი აგრეთვე ტერმომეტრები და სხვა და სხვა იარაღები 35 მილიონი მარკის ღირებული.

მოხალისე ფლოტი.

მოსკოვი. ოქტ. 8. მოხალისე ფლოტის შავ და აზოვის განყოფილებამ დადო საფრანკო გადასახადი უცხოეთის 18 გემებს საზღვარგარეთ მარილის გადაზიდვის; ანტრაციტის და სატყეო მოხალისე გადასატანად.

ახლო მომავალში [მარილის ფლოტი მიიღებს ინგლისიდან რუსეთის 19 გემს.

ახალი ამბები

— **პედაგოგიური ტეხნიკუმი.** მთავარი სოციალური აღზრდის განყოფილებამ გახსნის ორ წლიან პედაგოგიურ ტეხნიკუმს, სადაც მიიღებიან პროვინციის ტეხნიკუმებში სამ კლასს დამთავრებული პირები. დირექტორად დანიშნულია პროფ. დ. უზნაძე. ტეხნიკუმში მეცადინეობა იწარმოებს ქართულ ენაზე. ტეხნიკუმის გახსნა მოსალოდნელია 20 ოქტომბრისთვის.

— **საქ. წითელი ჯვრის საზოგადოების უფასო ამბულატორიის მიერ გაწეული დახმარება ქ. ტფილისის მცხოვრებთათვის** რ. წ. 1-ლ ივლისიდან 1-ლ ოქტომბრამდე. წითელი ჯვრის უფასო ამბულატორიამ საექიმო დახმარება აღმოუჩინა ივლისში 737 ავადმყოფს, აგვისტოში — 657, სეკენისთვეში — 893, სულ 2287 ავადმყოფს. ამ თვში 2124 კაცი დაავადმყოფებული იყო მალარიით და 163 კი სხვა და სხვა ავადმყოფობით.

რაიონების მიხედვით მალარიით ავადმყოფთა ხაჩვენები რიცხვი შემდეგნაირად ნაწილდება: 1) ვერა — 788, 2) ვაკე — 553, 3) საბურთ ალო — 491, 4) ახალშენი — 218 და ქალაქის სხვა რაიონები — 74.

მალარიით ავადმყოფებს სულ ყველას განურჩევლად ქინაც უფასოდ ქინაქინა.

— **დიდი ლატარიის** ბილეთებზე ნუმერაციის ცხრილი დასრული სახელმწიფო ექსპედიციამ ოქტომბრის 5 ს და

გერმანია და ანტანტა

ბანკირების ყრილობის გადაწყვეტილება.

მანჩესტერი 8 ოქტომ. „პტი პარიზიენი"-ს ცნობების მიხედვით, ამერიკელი ბანკირების ნიუ-იორკის ყრილობამ, რომელიც წარმოადგენს ამერიკის მთელ გაერთიანებულ ფინანსიურ სიძლიერეს, გამოიტანა შემდეგი დადგენილება: 1) მომავალში ამერიკის წარმომადგენელმა საკონტრიბუციო კომისიაში უნდა მიიღოს აქტიური მონაწილეობა კომისიების მოლაპარაკებაში, როგორც თანასწორი უფლებით აღჭურვილმა პირმა, 2) ამერიკამ მონაწილეობა უნდა მიიღოს ევროპის ეკონომიური

რუსეთი

სამეურნეო ფრონტზე.

მოსკოვი. ოქტ. 8. უკრაინის მიწადმოქმედების კომისარიატი შეუდგა აგურის და კრამიტის ქარხნების აღდგენას.

არჩევნები მინსკის საბჭოში.

მოსკოვი. ოქტ. 8. მინსკის საბჭოში არჩეულია ერთხმად კომუნისტები.

მონასტრები.

მოსკოვი. ოქტ. 8. ცარიცინის

სამესტრალური სისტემა საშუალო სკოლაში

3.

(დასასრული *)

შეიძლება ვიფიქროთ, რომ ამ ჟამად კიდევ ძალაში ყოფილიყო კლასიდან კლასში გადასასვლელი გამოცდების სისტემა, ეს ცოტაოდნათ შეანელებდა სემესტრულ სისტემაზე გადასვლის სურვილს, მაგრამ მხოლოდ იმდენად, რომ ეს მოვლენა პატარა კორექტივს შეიტანდა სასემესტრო პროგრამაში. ჩვენდა საბედნიეროდ, დიდი ხანია პედაგოგიკის განვითარებამ იქამდის მაინც მიაღწია, რომ ყოველგვარი გამოცდებს ზოგად მოელო ახალი მოწაფეების მიღების დროს, რის ლოღიკურ შედეგადაც მივიღეთ საკლასო ნიშნების მოსპობა და გამოსაშვები გამოცდების გაუქმება. ეს ისე არ უნდა გავიგოთ, თითქოს მასწავლებელი არ უნდა აწედენდეს მოწაფეთა მომზადების რევიზიას, პირიქით, ეს უკანასკნელი აუცილებელი საქმეა. მასწავლებელი საჭიროების მიხედვით უნდა აწარმოებდეს მოწაფეების ცოდნის გამოსინჯვას, მაგრამ ამან არ უნდა მიიღოს გამოცდების ხასიათი, არც საკლასო და მით უმეტეს არც სემესტრალური სისტემის დროს.

ამ გვარად, ჩვენ ვხედავთ, რომ ამ ახალი სასკოლო რეფორმის პრაქტიკის რეალობად ქცევას მრავალი შანსები მოეპოვება და მის შემოღებას ამადლებს. როგორც პრინციპიალურად ისე პრაქტიკულადაც, სემესტრალური სისტემის საკითხი სასურველად იჭრება და ჩვენც არ უნდა დავაგვიანოთ გაბედული და მტკიცე ნაბიჯების გადადგმა ამ მიმართულებით.

ამასთანავე დაკავშირებულია არდადეგების საკითხიც, რომელიც რადიკალურ შეცვლას მოითხოვს დღევანდელი არდადეგების სისტემასთან შედარებით.

არდადეგების საკითხს, ცხადია, თავისი მნიშვნელოვანი როლის შენარჩუნება სასკოლო ძველი სისტემის დროს შეუძლია. დღევანდელი არდადეგებიც შეფარდებულნი არიან იმ წლიურ გადაჯგუფებასთან, რომელიც ჩვენს სინამდვილეში არსებობს და თუ არდადეგების დრო და სეზონი სასკოლო სისტემას უნდა შეუთანხმდეს, ცხადია, ამავე სისტემის შეცვლა მეორე ფორმით გამოიწვევს თავის მხრივ პირველის სისტემის შეცვლასაც.

სასკოლო ცხოვრებაში სემესტრალური სისტემის შემოღება ავტომატურად მიუძღვება არდადეგების საკითხის გადაჭრას.

ალბათ ყველამ იცის, რომ ჩვენში სასკოლო არდადეგების დრო სამ ნაწილად არის გაყოფილი: საშობაო და სააღდგომო არდადეგები, ორ-ორი კვირის განმავლობაში და საზაფხულო სამი თვის სიგრძეზე. იმის გარდა რომ პირველი ორი (სააღდგომო და საშობაო) არდადეგი გამოწვეულია იმით, რომ ამ დროს არის მრავალი დიდ საეკლესიო რელიგიური უქმეები, მათთან დებს აგრეთვე მოწაფეთა და მასწავლებელთა დასვენების საჭიროებითაც. უფრო მეტი და დიდი მნიშვნელობა მათ შორის აქვთ ზაფხულის საზაფხულო არდადეგებს. ამ დროს შესაძლებელია ზაფხულის ცხელ დროის მოვაშორით სასკოლო მუშაობა და მოწაფეობას თავისი მასწავლებლებითურთ მივსცეთ საშუალება, მთელი წლის განმავლობის მუშაობის შემდეგ, სააგარაკო ადგილებზე დასვენებისა და აგრეთვე ის სუსტი მოწაფეები, რომლებიც სამოსწავლო წლის განმავლობაში, სხვა და სხვა მიზეზების გამო ვერ შესძლეს წარმატება გამოეჩინათ და ამის გამო ეწეოდათ განმეორებითი გამოცდების ჩაბარება, ზაფხულის თვეების განმავლობაში, რეპეტიტორი მასწავლებლის და-

ხმარებით ან საკუთარი შრომით იმდენად ემზადებიან, რომ მორიგ სამოსწავლო წლის განახლებისას აღწევენ შემდეგ კლასში გასვლის ღირსებას.

ამავე საზაფხულო არდადეგების დროს ხდება ხოლმე რევიზია სკოლების და, მასწავლებელთა შტატისა, განმეორებით ისინჯება სასკოლო პროგრამები და ყოველივე ამათში ჯეროვანი ცვლილების შეტანის შემდეგ, ისახება ახალი გეგმები მომავალი სამოსწავლო და აკადემიური წლის ჩატარებისათვის.

სასკოლო გადაჯგუფებაში, წლიური კლასიური სისტემის მაგივრად, სემესტრალური გადაჯგუფების განხორციელების დროს, ხსენებულ არდადეგებში შესამჩნევი ცვლილება მოხდება. მაგრამ ეს ცვლილება არა თუ დაამდაბლებს არდადეგების აღნიშნულ თვისებებს, არამედ ძლიერად ასწევს მათი მნიშვნელობის დონეს და მას ჩატარების სრულიად ახალი იდეებით აამაღლებს.

რაში უნდა გამოიხატოს ამ რეფორმით გამოწვეული ცვლილებები დღევანდელი არდადეგების სისტემაში?

უპირველეს ყოვლისა დღევანდელი არდადეგების სამ ხანად გაყოფა უნდა მოისპოს და დაყვანილ უნდა იქნეს ორ ხანამდე, ე. ი. წელიწადში ორჯერ იწარმოებს მოწაფეთა დათხოვნა, ეს კი შეფარდებული იქნება სემესტრების მეცადინეობის დასრულებასთან, თუ დღევანდელი ანგარიშით საზაფხულო ყველა არდადეგების ხანი უდრის თითქმის სამ თვეს, სემესტრალური სისტემის დროს ამდენივე ხანი გაგრძელდება, მხოლოდ სამი არდადეგის მაგივრად, როგორც ვსთქვით იქნება ორი ორ-თვიანი არდადეგი და გაიმართება თითო სემესტრის ბოლოს. პირველი სემესტრი (შემოდგომისა) დასრულდება დეკემბრის ბოლოს და მაშინვე დაიწყება პირველი საზამთრო არდადეგები, რომელიც გაგრძელდება ორი თვე იანვარი და თებერვალი მარტის პირველამდის, ამის შემდეგ დაიწყება

მეორე სემესტრი (საზაფხულო), რომელიც გასტანს ოთხი თვე ივნისის დამლევამდე, რის შემდეგაც დაიწყება მეორე (საზაფხულო) არდადეგები და გრძელდება ესეც ორი თვეს ივლისი და აგვისტო სექტემბრის პირველამდის.

ამ გვარად დღეს არსებული სამი არდადეგის მაგივრად გვექნება ორი (საზამთრო და საზაფხულო) არდადეგი, რომლებიც დროის ერთი სიდიდით ურთიერთ უთანხმდებიან.

მოკლედ აღვნიშნოთ, თუ რაში გამოიხატება ამ ახალი სახის არდადეგების სისტემის უპირატესობა არსებულ სისტემასთან შედარებით.

დღეს, არდადეგების უმეტესი დროს შესაჩვევი მრავალ ისეთ დროს გვაკარგვინებს, რომელიც განზრახვით არ შედის არდადეგის ხანაში, მაგრამ სხვადასხვა ობიექტიური მიზეზების გამო, არდადეგის დროს ეკვრიან. ამის მაგივრად, რომ, მაგალითად, საშობაო არდადეგი უნდა გაგრძელდეს ორი კვირა, ჩვენში იგი, განსაკუთრებით უკანასკნელ ხანებში, თითქმის ერთი თვე გრძელდება. ამის მიზეზი არის ის, რომ პროვინციაში გაფანტული მოწაფეობა ორი კვირის განმავლობაში ვერ ასწრებს უკანვე დაბრუნდეს საკლასო მუშაობის განსაახლებლად და მეორე მიზეზი არის სკოლის სათბობი მასალის უქონლობა, რაც თავის მხრივ ხელს უშლის თავის დროზე მეცადინეობის განახლებას აუტანელი სიცივეების გამო.

პირველი მიზეზი თავის ძალაში რჩება სააღდგომო არდადეგების დროსაც.

ორივე მიზეზი სრულიად საპატიოა და ანგარიშის გაწევას მოითხოვს ძალაუნებურად.

ჩვენ მიერ აღნიშნული რეფორმა, არდადეგების სისტემისა, ხსენებულ დეფექტებს, რომელნიც თან სდევენ არსებულ სისტემას, გვერდს უვლის და უფველი მიზნის გარეშე დროის რაციონალური

განაწილებისა და გამოყენების შესაძლებლობას გვაძლევს:

პირველი: — საზამთრო ორთვიანი არდადეგის დროს, ის მოწაფეები, რომლებმაც წინა სემესტრის ყველა საგნებში ვერ ჩააბარეს გამოცდები და ესაჭიროებათ განმეორებითი რეპეტიციები, ნაყოფიერად მუშაობენ და ასწრებენ ყველა დანაკლისის შევსებას უფრო ხალისიანად და სწრაფად, ვიდრე ზაფხულის ცხელ დღეებში, როცა ყოველი სულიერი არსი დასვენებას მოითხოვს.

მეორე: — ორი თვე ყველა მოწაფისათვის საკმარისია დასასვენებლად, წინა სემესტრის ინტელექტუალური მუშაობის შემდეგ.

მესამე: ეს ორი თვე (იანვარი, თებერვალი) არის ისეთი თვეები, როცა სწრაფად ვრცელდება ყოველი ეპიდემიური ავადმყოფობანი (გარდა მალარიისა და ზოგიერთი სხვა სენის გამოკლებით) განსაკუთრებით ქალაქ ადგილას, და თუ ამ ორ თვეს ჩვენი მოწაფეები დათხოვნილი იქნებიან, ასეთ გადამდებ სნეულებათაგან ვიხსნით მათ, სუსტ ფიზიკურ არსს. ამით კი შევამცირებთ სახელმწიფოს ხარჯებს, რომელიც ჯანმრთელობისათვის იხარჯება და ხალხის ხისალესაც საგრძნობლად შეემატება.

მეოთხე: ამ არდადეგის დრო სწორედ ისეთი ცივი სუსხიანი დღეებია, როდესაც სასწავლებელთა გასათბობად აუცილებელი სათბობი ძალიან ძვირდება, ჩვენ ხშირად ამის მოკლებული ვართ და საგრძნობლად ფერხდება სწავლების საქმე. ამ არდადეგების სისტემის დროს ხარჯებიც სრულიად მოისპობა და მეცადინეობის ნაყოფიერების დონეც ძლიერ აიწევს.

აღსანიშნავია აგრეთვე ისიც, თუ არსებული სისტემით საშობაო არდადეგების დროს გვეკარგება ზედმეტი ორი კვირა, რომელიც არ შედის არდადეგის დროში. ახალი სისტემით ეს უსიამოვნობაც ძირიანად აღმოიფხვრება და გ. ნ

*) იხ. „ტრიბუნა" № 310.

...ჰამარა სრულიად ლატარიის კონტორამ, სადაც სწარმოებს ბილეთების გაცემა.

დიდი ლატარიის ბილეთების გამავრცელებელი ქვე-კომისიები არსდება ოზურგეთის მაზრაში.

— სამეურნეო ბანკი. დღეს, სად მას 7 ს., ბანკის ძველ ბინაზე დანიშნულია სოორგანიზაციო კომიტეტის ერთად სარაიონო კომისიების კრება; წევრების დასწრება სავალდებულოა.

სამსახიობო ქრონიკა

— რუსთაველის თეატრის რეესირი ალ. ახმეტელი შეუდგა ალ. შანშიაშვილის პიესა „როდამის" მზადებას. ეს პიესა ქართულ სცენაზე პირველად იდგმება.

— სწავლის მიასადგილი გერმანიაში გაემგზავრა ახალგაზრდა მსახიობი ქალი ვერ. ანჯაფარიძე.

— სურამის ციხე ლენტზე გადაღებული ნაწყვეტები იქნა რუსთაველის თეატრში შაბათს, ოქტომბრის 6 ს. მოპატიჟებული საზოგადოებით თეატრი გავსებული იყო.

— შუამდგომლობა. სრულიად საქართველოს ქართველ მსახიობთა კავშირის საბჭომ შუამდგომლობა აღძრა — დანიშნოს პენსია ქართული სცენის დამსახურებულ მოღვაწე მსახიობ ნიკო გოცირიძეს 30 წლის დაუღალავ მუშაობისათვის.

— ხამხონ ფირცხალავას გამგზავრება. ცნობილი მწერალი, ხელოვანთა კავშირის საბჭოს წევრი სამსონ ფირცხალავა სექტემბრის 30 ს. გამგზავრა საზღვარ-გარეთ გემით „მირ მარ".

— ძუძუ ღოღუას ავადმყოფობა. სრ. საქართველოს მწერალთა კავშირის საბჭოს ცნობა მოუვიდა ფოთიდან ცნობილი სახალხო მოქადრალის ძუძუ ღოღუას ავადმყოფობის შესახებ. ძ. ღოღუა დიდს მატერიალურ გაჭირვებაშია. მწერალთა კავშირის 4 ოქტომბ ეს სამწუხარო ამბავი აცნობა სადაც ჯერ არ და აღძრა შუამდგომლობა ავადმყოფი სახალხო ლიტერატორის დახმარებისათვის.

— პროფ. ალ. ცაგარელის იუბილე. წარსულს შესრულდა 60 წელი წიდი, რაც საზოგადო სამსახურში, ხოლო 50 წელი, რაც სპეციალური სამეცნიერო ასპარეზზე გამოვიდა ცნობილი პროფ. ალ. ცაგარელი. უნივერსიტეტის და პროფესორის მოწაფეებს განზრახვა აქვთ ამ დღეებში გადიხადონ დამსახურებულ პროფესორის იუბილე.

პარტიაში

ოთხშაბათს, ოქტომბრის 11-ს, საღამოს 6 საათზე „ტრიბუნის" რედაქციაში დანიშნულია ახალგაზრდათა კავშირის სხდომა.

პროვინციის ცხოვრება

მოსავლის პირი. ახალ-სენაკში დაიწყო შემოდგომის მუშაობა — სიმინდის შეკრება. მოსავალი დამაკმაყოფილებელია. ზოგიერთ რაიონებში მოსავალი ორჯერ მეტია ვიდრე იყო გასულ წელს. კარგი ამინდები ხელს უწყობს მოსავლის შეკრებას.

ტელეფონის ხაზი. ბათუმსა, აჭარის წყალსა, ბიჭვინთასა და კედის შორის გაყვანილია ტელეფონის ხაზი.

ცეცხლი ფაბრიკა „ალმოსავლეთში". თამბაქოს ფაბრიკა „აღმოსავლეთში" ცეცხლის გაჩენის გამო დაატუსაღეს რამდენიმე პირი, რომელთაც ბრალი ედებათ განზრახ ცეცხლის გაჩენა. ცეცხლისაგან მიყენებული ზარალი უდრის 600 მილიონ მანეთს.

მიწის რეფორმა. აჭარის მიწისმოქმედების კომისარიატის მიერ ჩამორთმეულია მსხვილ მიწის მფლობელებისაგან 464 დესიატინა. მუშაობს საგანგებო კომისია მიწების შესახებ დავის გადასაწყვეტად. მუშაობას ხელს უშლის მიწის სიმწიროვე და მცხოვრებთა ჩამორჩენა.

გემების მოძრაობა. 3 ოქტომბერს გავიდა სტამბოლისაკენ იტალიური გემები „სემირამის" და „ტომასსი" 8.507 ფუთი თამბაქოთი.

აჭარის ს. ს. რ. ბიუჯეტი. კომისართა საბჭოს მიერ წინადადება მიეცა კომისარიატებს, რომ შედგენილ იქნეს ხარჯთ-აღრიცხვა 1923 წლისთვის ბიუჯეტის შემუშავებისათვის.

სხვა და სხვა ამბები

რატენაუს მკვლელების გასამართლება

ბერლინი. 8 სექტემბერი. შაბათს ბრალდებულნი არ გამოცხადდნენ სასამართლოში. მიზეზი იყო ის, რომ ვიღაც უცნობმა მათ გამოუგზავნა ტკბილეულობა, რომელიც საწამლავ ნარევი აღმოჩნდა.

ჰანოვერი. 8 სექტემბერი. რატენაუს მკვლელის გამო ლეიპციგში სასამართლოს პროცესი გადადებულია ორშაბათისათვის, ვინაიდან ბრალდებულთაგან 5 კაცი ავად გახდა, გიუნტერის და ვარნიკეს მდგომარეობა სერიოზულია. ავადმყოფებს აღმოაჩნდათ მოწამვლის ნიშნები. როგორც ფიქრობენ მოწამვლა მოხდა უცნობის მიერ ბერლინიდან გამოგზავნილ კონფეტებისაგან.

კრიზისის შესაძლებლობა

ჰანოვერი. 8 ოქტომბერი. ფაქტას და ჯიოლიტის შორის ტურინში გამართულ თათბირის შემდეგ, ფაქტამ, დაბრუნდა თუ არა რომში, დანიშნა კაბინეტის სხდომა, კაბინეტის გადადგომის და მასთან დაკავშირებულ საკითხების განსახილველად.

ჩეხო-სლოვაკიაში

ჰანოვერი. 8 ოქტომბერი. ჩეხო-სლოვაკიაში სამინისტროს შედგენა კვლავ არ მოხერხდა ეროვნულ-სოციალისტების ოპოზიციის გამო.

რეველის კონფერენცია განიარაღების შესახებ

ჰანოვერი. 8 ოქტომბერი. იხსნება პოლონეთის, ესტონეთის, ლატვიის და ფინლიანდიის გარეშე საქმეთა მინისტრების კონფერენცია, რუსეთის მიერ აღძრულ განიარაღების საკითხების განსახილველად.

ფაშისტების ტერორი

ჰანოვერი. 8 ოქტომბერი. ტიროლის პოლკოვ. განდლსტმა აღძრა შუამდგომლობა ავსტრიის მთავრობის წინაშე, რათა უკანასკნელმა მიიღოს დიპლომატიური ზომები ფაშისტების ტერორის მოსპობის შესახებ იტალიაში.

პრუსიის ლანდტაგი

ჰანოვერი. 8 ოქტომბერი. პრუსიის ლანდტაგის გახსნა გადადებულია 17 ოქტომბრისათვის.

კანცლერ სეიპელის დაბრუნება

ბერლინი. 8 ოქტომბერი. კანცლერ სეიპელი დაბრუნდა ვენაში სადაც მას შეხვდნენ კაბინეტი და დეპუტატები, რომლებმაც მოულოცეს მას ძიების გამარჯვება. სეიპელმა განაცხადა, რომ ავსტრია უნდა შეუდგეს მუყაით მუშაობას, რათა დაუბრუნდეს ნორმალურ მდგომარეობას.

ბიბლიოგრაფია

Н. МАРР. К изучению Современнаго Грузинскаго языка. Петроград 1922 г.

დიდი რევოლუციის ხანში, როდესაც ფართო მასები ძლევა-მოსილად შეიჭრნენ სახელმწიფო ცხოვრებაში, უეჭველად დიდი მნიშვნელობა აქვს მცირე ერთა ცხოვრების, მათ გამოფხიზლების, ჩამოყალიბების თავის ეროვნულ სახით. რასაკვირველია ამასთანავე გაშლილი გზა ეძლევა ამ წვრილ ერთა ენების შესწავლა-გამოკვლევას, ამ ზოგიერთ ეროვნულ ენათა სიძლიერეს და მათ საერთაშორისო მნიშვნელობით ხასიათს. ჩვენ ვიცით, რომ ამ საკითხების გამოკვლევაზე დღესდღეობით რ. ს. ფ. ს. რესპუბლიკაში მუშაობს ორი უმაღლესი სასწავლებელი: პეტერბურგში — ცოცხალ აღმოსავლეთის ენების ინსტიტუტი და მოსკოვში — აღმოსავლეთის მშრომელთა კომუნისტური უნივერსიტეტი. უკვე ჩანს ნაყოფიც თანდათან აღწევს ზოგიერთი შრომა ამ უნივერსიტეტებისა. მაგალითად ჩვენ ხელთ გვაქვს პროფესორ ნიკო მარის ნაშრომი „თანამედროვე ქართული ენის შესწავლისათვის", რომელიც შესავალი ლექციის სახით ავტორს წაუკითხავს პეტერბურგის ცოცხალ აღმოსავლეთის ენების ინსტიტუტში ამა წლის 22 იანვარს. აღნიშნულ შრომის შინაარსი მეტად მნიშვნელოვანია ჩვენს თანამედროვე რევოლუციონურ მოძრაობის ხანაში მით უმეტეს, რომ ამ შრომაში გატარებულია აზრი, რომელიც საგრძნობ შეეხება მთელ კავკასიის სახელმწიფოებრივ ხასიათით კავკასიაში მოსახლე ერების მჭიდრო კავშირს; ჩვენ შევეცდებით მოკლედ მოვიყვანოთ ჩვენი მეცნიერის აზრი ამ საკითხის შესახებ.

„ვიდრე კავკასიას არა აქვს ერთი საერთო ენა, — ამბობს პროფესორი ნიკო მარი, ვერავითარი გარეშე გარანტიები, ვერავითარი ფიზიკური ძალა ვერ დაიცავს ამ მხარის ეროვნულ თავისუფლებათა სიმტკიცეს. თუ კი არ იქნა ეს მთლიანი საერთო კავკასიის ენა, კავკასიის უკეთეს შემთხვევაში გარანტია ექნება მხოლოდ თავისუფლების ლოზუნგებით შემოფარგლულ სუსტი ყმობასთან. ამ შემთხვევაში პირველი ნაბიჯი იქნება ის, რომ შეიქმნას მთელ კავკასიისათვის ერთი წერილობითი ენა". (აღნიშნული შრომა, გვ. 4.).

როგორც თვით ბროშურიდან ჩანს, კავკასიისათვის საერთო წერის შემოღების შესახებ ინსტიტუტის მიერ იბეჭდება პეტერბურგში იმავე ავტორის უფრო ვრცელი შრომა ქართულ ენაზე, რომელსაც ალბათ ახლო მომავალში ვიხილავთ.

პროფესორი ნიკო მარი პირდაპირ აყენებს საკითხს ქართული ენის საერთაშორისო აზე მთელს კავკასიის ზომისადმი რით, აღნიშნავს ქართულ ენის განსაკუთრებულ უპირატესობას, რათა ის ცნობილი იქნეს საერთო კავკასიის ენად. „არ შეიძლება არ აღვნიშნოთ ის ფაქტი, რომ ის ორიგინალური თვისებები, რომელიც თავისებური აქვს ქართ. ეროვნ. ენას, ამართლებს მის მიდრეკილებას ასეთ განსაკუთრებულ მდგომარეობაზე მით უმეტეს, რომ დღევანდელ დღეს, ნამდვილად, ჩვენ არ ვხედავთ ასეთ თვისებებს არამც თუ თვით თათრულს, არამედ თვით სომხური ენებშიაც, როგორც კავკასიის საზოგადოებრივ ენებში". (იქვე გვ. 18—19).

წარსულ საუკუნეში მხედველით, სომხურმა და სპარსულ ენებმა, რომელთაც საქართველოში ჰქონდათ ერთგვარი გავლენა, პირველს დასავლეთ საქართველოში, მეორეს კი აღმოსავლეთ საქართველოში, დაჰკარგეს თავისი მნიშვნელობა მაშინ, როდესაც საქართველო შეიერთა რუსეთის თვითმპყრობელობამ. რუსეთის ხელმწიფობის ხანაში საქართველო სხვა კავკასიის წვრილ ერებთან ერთად განადგურების გზაზე იდგა და რასაკვირველია თავის თავად ცხადია ფეხი მოიკიდა რუსულმა; მაგრამ რუსულმა ენამ ხალხის მშრომელ ნაწილებში ვერ გაიდგა ფესვები და შეიქმნა სახმარებლად მის ზედა ფენებში მხოლოდ. „ამდაგვარ რუსული ენაც, რომელიც კავკასიის ხალხთათვის საერთაშორისო ენად ხდებოდა, ასეთი იყო მხოლოდ ხალხის ზედა ნაწილებში, და რუსულ რეჟიმის დაცემის შემდეგ კავკასიაში, მას არ ჰქონდა არავითარი შანსი გაბატონებიყო ქმოსნურად (ტექნიკურად) ხალხურ ენად და ხალხთა მასებში ცოდნის და სინათლის გამტარებელი ყოფილიყო". (იქვე, გვ. 10).

ვინაიდან კავკასია არის კრებული მრავალ წვრილ ერების და თემებისა, რომელთაც თავიანთი ენა აქვთ სახმარებლად, ამისათვის საერთოდ ირჩევა წმინდა ეროვნული ენები, რომელთაც ეძლევა საერთაშორისო მნიშვნელობა იმის გამო, რომ ისინი აერთებენ მრავალ თემებს, ხალხებს და ამდაგვარ წარმოადგენენ ძლიერ იარაღს ასეთ შეერთება-შეკავშირებაში. ამნაირ ენას ხშირად ისეთი ენაც წარმოადგენს, რომელიც გადმოცემულია ზეპირად, სიტყვიერად, მაგრამ მისი წერითი სახე არ არსებობს. ასეთი ადგილი, როგორც ეროვნულ ენას კავკასიაში უჭირავს ავარულ ენას, რომელიც აერთებს ათიოდე არა ავარულ თემებს და ხალხებს, მაგრამ ეს ენა, რომელსაც წერილობითი სახე არა აქვს, ცხადია როგორც საერთაშორისო ენა მთელ კავკასიისათვის და ისეც დღევანდელ ახალ რევოლუციონურ დამშვენებლობითი ხანაში, ვერ გამოდგება.

რჩება მხოლოდ სომხური და ქართული, მაგრამ ამ ორ ენათა შორის, ორ ეროვნულ ენათა შორის უპირატესობა ეძლევა ისევ ქართულს, როგორც ნამდვილ მტკიცე ხალხურ ცოცხალ საერთაშორისო ენას, თუ რისთვისაა ეს ასე, ამას აქვე განვიხილავთ.

„სომხების ძველი სალიტერატურო ენა და თანამედროვე ენა — ეს სრულიად სხვა და სხვა ენებია: თუმცა ისინი ენათესავებიან ერთი მეორეს, მაგრამ იმდენად განსხვავდებიან ერთი მეორისაგან, რომ მათი განსხვავება შეედრება შედარებით რუსულსა და პოლონურ ენების განსხვავებას, უმეტეს შემთხვევაში კი უფრო სცილდებიან ერთი მეორეს. ძველი სალიტერატურო სომხური ენა სომხებმაც კი უნდა შეისწავლონ, როგორც უცნობი, სრულიად არა მშობლიური; ძველი სალიტერატურო სომხური ენა — მკვდარი ენა განსაკუთრებულ პსიქოლოგიით, ის არ ეთანხმება პსიქოლოგიას თანამედროვე სომხური ენისას, რომელიც რევოლუციონური გზით ჩამოყალიბდა ლიტერატურულ ენათ მე-19 საუკუნეში". (იქვე გვ. 14).

„სომხური ენის მეორე უბედობა: ერთი ძველი სომხური ენა არის, მცირე აზიის და კავკასიური, და სომხები ეხლა ფიქრობენ შექმნან ერთი ეროვნული ენა, რომელიც ერთი სომხური საზოგადოებრიობისა, თუ სომხეთის ასეთად უკვე განხორციელების გზაზე იმყოფება სადაც არ სომხებთა წრეებში კავკასიის სალიტერატურო ენას; რაც შეეხება ამ კავკასიურ რუსულ ენას, ის ხელოვნურია, სასკოლო და მიუხედავად იმ დიდ მიღწევებისა ხალხური ელემენტების შეტანის სახით, მშვენიერ სალ პოეზიაში და მხატვრულ ლიტერატურაში, ჯერ კიდევ ხალხისათვის მიუწვდომელია და სრულიად არადემოკრატიული". (იქვე გვ. 9).

„ამდაგვარ საკითხი სომხურ ენის შესახებ", როდესაც ... თავის თავის განზე რჩება და ისე მიღებული ხდება საერთაშორისო მნიშვნელობით კავკასიის ზომისადმი. ჯერი ისევ ქართულზეა.

ქართული ენა, როგორც თვით საქართველო ამ შემთხვევაში განსაკუთრებულ პირობებშია. ქართული ენა ეროვნული ენაა, კულტურული ენა თვით ქართველთათვის, მასთანვე ქართველთა თემებისათვის მეგრელ სვანებისათვის, რომელთაც თავიანთი სრულიად დამოუკიდებელი თემური ენები აქვთ.

„ქართული ენა საერთოდ კავკასიის საზოგადოებრიობის ენაა კავკასიის ტერიტორიის შესამჩნევ ნაწილში იმ თემების და ხალხების გამოუკვლევლად, რომელნიც შორის არიან პრაქტიკულ ცხოვრებაში რამე შესამჩნევ თემური ნათესაობით და სარწმუნოების დამოუკიდებლივ. ქართულად ლაპარაკობს დიდი ნაწილი ოსებისა კავკასიის მთების სამხრეთ კალთებზე, ცნობილი ნაწილი აფხაზებისა, მასთანვე საქართველოში მცხოვრები ყველა სომხები, მათ შორის გლეხები და მიწისმფლობელები სომხები, აგრეთვე ლეკების ზოგიერთი ნაწილი, სახელდობრ დიდოელები და აგრეთვე თურქები, რომ არ ვილაპარაკოთ ქართველ მუსულმანებზე, რომელნიც შეადგენენ ბათომის ოლქის მცხოვრებლებს. წარსულთან შედარებით ქართულმა ენამ, რასაკვირველია, დაჰკარგა პოზიციების რიგი როგორც კავკასიის საერთაშორისო ენამ; მაგრამ მიუხედავად ამისა მას, ქართულ ეროვნულ ენას ახლაც აქვს ყველა საშუალებები, როგორც კავკასიის ერთ-ერთ საერთაშორისო ენას, რომელიც შესულია კულტურულ სიტყვის სახით, საერთოდ საზოგადოებრივ იარაღის სახით არა ქართველ მცხოვრებთა წრეებშიც, არამედ დისაწვდომია თვით ქართველ მცხოვრებთა მთიელ ნაწილებისათვისაც.

„ქართულ ეროვნულ ენას კავკასიის საზოგადოებრიობის ზომისადმი საერთაშორისობასთან ერთად განსაკუთრებული ხალხური ელფერი აქვს. ეს ორივე თვისება ოდნავადაც არ არის შედეგის დაკნინებისა, არამედ შედეგია იმ ძლიერი კულტურული მუშაობისა, რომელიც წარსულში სწარმოებდა (საქართველოში)...

„ქართული ენა ცნობილ საზომით სინტეზია კავკასიის კულტურულ ცხოვრების, რომელიც ისწრაფოდა შეექმნა თავისთვის მთლიანი საზოგადოებრივი ენა...

„თანამედროვე ქართულ ეროვნულ ენას ქრონოლოგიური პერსპექტივის სახეობაში წარსულ დროთა სიღრმეში განუწყვეტელი ახლო კავშირი აქვს საშუალო საუკუნოების და ძველ სალიტერატურო ქართულ ენასთან" (იქვე გვ. 13, 14).

ეს კავშირი, რომელიც სუფევს თანამედროვე, საშუალო საუკუნოების და ძველ სალიტერატურო ქართულ ენებს შორის, ფრიად მნიშვნელოვანია სწორედ იმისთვის, რომ ეს სამივე ენა უერთიერთა შორიდან გამომდინარეობს და მათ შორის არ წყდება ის კავშირი, რომელსაც ჩვენ ვპოვებთ სხვა და სხვა ქვეყნებში, სხვა და სხვა ხალხებში. თანამედროვე ქართული ენა, ეს პირდაპირი განვითარება საშუალო საუკუნოების ქართულ ენისა, როგორც რომ უკანასკნელი განვითარებაა ძველი ქართულ ენისა, ეს განვითარება, ენის თანდათანობითი გაცოცხლება, სწარმოებდა ნამდვილ ევოლუციონური გზით, რამაც არ დაჰკარგვინა მისი ხალხური ხასიათი, მისი საზოგადოებრივობა და მის განვითარებაში ერთგვარ მონაწილეობას იღებდნენ და თავის შემოქმედებითი უნარს იჩენდნენ მეგრელები, სვანები, აფხაზები, სომხებიც და სწორედ ეს გარემოება ადასტურებდა იმ ასპარეზს, რომელსაც ენათესავებოდნენ მრავალი თემები და ხალხები, ამის გამო ქართული ენა ხდებოდა კულტურულ ენად იმ ქართულ თემებისაც, რომელთაც ჰქონდათ თავიანთი ენა.

მასთანვე ისიც უნდა მივიღოთ მხედველობაში, რომ ის გავლენა, რომელიც ჰქონდა ქართულზე მის მოსაზღვრე კულტურულ ერების, საშუალებას აძლევდა მას სწორედ ეს საერთაშორისო მნიშვნელობა უფრო განემტკიცებინა.

ასეთია მეცნიერული შეხედულება საერთოდ ქართულ ენაზე, რომლის შესახებაც პროფესორი ნიკო მარი სწერს თავის შრომაში.

„ქართულ ეროვნულ ენის საერთაშორისო როლი უფრო ფართოვდებოდა იმის გამო, რომ სალიტერატურო ენის გავლენის ქვეშ, რომელიც ძლიერდებოდა მეზობელ კულტურულ ერების სიტყვებით, სხვა და სხვა მოვლენით კულტურის სახელსახებით, როგორც ბერძნულით, აგრეთვე არაბულით, ქართული ეროვნული ენა მსოფლიო ასახვით

საზღვრულ დროზე მეტი არ დაგვეკარგება.

ამ გვარად მარტო ერთი სასწავლო არდადეგა მრავალი მოსაზრებით არის გამართლებული.

ამის მიხედვით სრულიად ისპობა სააღდგომო არდადეგი და ეს არც საჭიროა, თუ მას წინათ საფუძვლად ედვა რელიგიური სიქადესიო დღესასწაულების (ზობა, აღდგომა, ახალწელი, ბარება) უქმობა და „წმინდახთა" (ბატისოსები), დღეს სოციალისტურ სახელმწიფოს აქვს აშენებული და ასეთი რამ ჩვენთვის არ არსებობს. ამას გარდა სააღდგომო არდადეგი ვარი იქნება საჭირო იმიტომაც, რომ ახალ (განახლებულის) სწავლებში სწავლა (მარტის პირველიდან დაიწყება და ერთი თვის ან თვენახევრის შემდეგ დასვენება საჭირო აღარ იქნება.

საზაფხულო არდადეგების მოკლება-ცია ზოგიერთ შემთხვევაში ისეთივე, როგორც საზამთროსიც, ახლადვე აქ უნდა დავუმატოთ ის, რომ ორი თვე აქაც საკმარისია. ვინაიდან ეს ერთი წლის მუშაობის შემდეგ კმარა ხდება, არამედ ერთ სემესტრის შრომის შემდეგ და თუ სხვა და სხვა დასახელებული მიზნებისათვის ეს დრო (ორი თვე) საკმარისია პირველ შემთხვევაში, საკმარისი იქნება მეორე შემთხვევის დროსაც.

ახალი სასწავლო და ფინანსიური წლისთვის შეთანხმებაც აუცილებლად მოსახერხებელია ამ საზაფხულო არდადეგის დროს და მაშასადამე არც ეს დაბრკოლება არსებობს. საზაფხულო არდადეგების საჭიროების შესახებ დიდი დავა არავისთან მოგვიხდება, ვინაიდან ეს არდადეგი ყველასაც არსებობს, მხოლოდ ჩვენის აზრით, მისი ორი თვით განსაზღვრა, როგორც ვხედავთ არც ერთ მიზანს არ ლახავს.

ამ საკითხის შესახებ, უკანასკნელად შეიძლება კიდევ წამოიჭრება მიყვანეს ის გარემოება, რომ არსებული არდადეგები, რომლებიც ოფიციალურად სულ ოთხ თვეს უნდა გრძელდებოდეს, ფაქტიურად გრძელდება არა ოთხ, არამედ თითქმის ექვსი თვე. მაგალითისათვის შეიძლება წარსული სასწავლო წელი დავასახელოთ. ამ წელს საზამთრო არდადეგები გაგრძელდა 25 დღეს — ასევე იყო სააღდგომოც, ხოლო საზაფხულო არდადეგები აშკარა ოთხი თვე და ათი დღე გაგრძელდა. როგორც ჩანს ოთხი თვის მაგივრად ექვსი თვე დაიკარგა და ამის უმთავრესი მიზეზი არის იგივე საარდადეგო დროების უწესო განაწილება.

ეს კიდევ იქნება სემესტრულ სისტემის დროის არდადეგების შემოღების შემდეგ და ჩვენთვის ძვირფასი დროის ორი თვით მოვიგებთ, რაც დროს სრულიად მოხმარდება სასწავლო წლის საქმესა მუშაობას.

როგორც ვხედავთ არდადეგების დღევანდელი სისტემის შეცვლა მრავალ მხრით არის საჭირო და ფიქრობთ ამის მიღება არ იქნება უსარგებლო. უკანასკნელად, თუ ჩვენ მივიღებთ სემესტრალური განაწილების სისტემას, ეს რეფორმა თავის მხრივ ბუნებრივად გამოიწვევს არდადეგების სისტემის შეცვლასაც იმ სახით, რა სახითაც აქ არის წარმოდგენილი.

ჩვენ ამით ვათავებთ ჩვენს მოკლე წერილებს სემესტრიალური სისტემის შემოღების სასარგებლოდ და ამავე დროს გვრწმუნებთ, რომ ეს იყო სქემატიური გამორკვევა იმ დიდი საკითხისა, რომელიც აქ იყო დასმული. დასასრულ დარწმუნებული ვართ, სათანადო ორგანოები უფრო ფართოდ შეისწავლიან საკითხს და შესაფერ გადაჭრას მოუძებნიან მას.

ყოველივე შეცდომა და ნაკლი, ჩვენი სტატიაც ცალკე, ოპერაციებს მოითხოვს და ჩვენც უნდა ვეცადოთ მის რეფორმას რაციონალური ნიადაგზე და ამით შევიტანოთ მასში განახლების სხივი.

გ. თავზარაშვილი.

უნივერსალური ხდებოდა. უნდა ისიც მხედველობაში მივიღოთ, რომ ქართულ ნიადაგზე ერთნაირი შემოქმედებით გაჰყვანდა პატრონობდა როგორც მუსლიმანური, ისე ქრისტიანული კულტურა. დღევანდელ ახალ დროშდის ვერ მიუთითებთ ისეთ მეორე მაგალითზე, ქართულთან შედარებით, იმ ენათა რიცხვის მიხედვით, რომლიდანაც ითარგმნებოდა მრავალი სალიტერატურო ძეგლები: ქართულ ენაზე სთარგმნიდნენ ბერძნულით, სომხურით, სირიულით, არაბულით, სპარსულით, თურქულით და სხ.

„ქართულ ცოცხალ ენის გამოსახულობის უნივერსალობა ძლიერდებოდა თვისებებით, რომელიც მემკვიდრეობით ეთვისებოდა ქართულ ენას კავკასიის საზოგადოებრივობის იარაღის როლში მის წინამდგომ ადგილობრივ ენებით, იგივე უნივერსალობა ძლიერდებოდა შეთვისებით ან გადმოღებით კავკასიის უძველესი გვიანი ენებისგან, რომელნიც ნაწილობრივად თამაშობდნენ საზოგადოებრივ ენის როლს". (იქვე გვ. 16).

„ამგვარად—ამბობს პროფესორი ნიკო მარი—ქართული ენა ცოცხალიცაა, თანამედროვეც, არა მარტო სავსებით ჩამოყალიბებული სალიტერატურო ეროვნული ენა, არამედ მასთანვე მდიდარიც ნაანდერძევათ კულტურულ-განვითარებული, ათვისებით უნივერსალური, ერთიანი საზომით საერთაშორისო კავკასიის ფარგლებში, და ქართველ მოსახლეობის მდაბიო ნაწილებისათვის სავსებით მისაწდომი, დემოკრატიული... (იქვე გვ. 18).

ეს არის მთავარი აზრი, რომელსაც ატარებს ნ. მარრი და მთელი ბროშურის სივრცეზე სცდილობს ამ აზრის გამართლებას სათანადო მეცნიერული მოსაზრებებით და საბუთებით.

ჩვენ შევეცადეთ მოკლედ გადმოგვეცა ცნობილი პროფესორის აზრი ქართული ენის და მისი პრაქტიკული მნიშვნელობის შესახებ. მარრის დებულებები მრავალ საყურადღებო ხაზებს შეიცავს და მასთანვე მეცნიერულად ასაბუთებს ამიერ-კავკასიაში ქართული ენის უპირატესობას. ეს საკითხი პრობლემატიურია და საჭიროა ჩვენი უნივერსიტეტის სპეციალისტები გამოეხმაურონ.

ხოხო ახლანიშვილი.

სამეურნეო ბანკი

(საზოგადოების საყურადღებოდ).

თანახმად საქართველოს სახალხო კომისართა საბჭოს ნებართვისა, ამ დღეებში ტფილისში გაიხსნება სამეურნეო ბანკი, რომელსაც თავისი 27 წლის ისტორია აქვს. თავისთავად ცხადია ბანკის ფაქტიურ ამუშავებისათვის, მთავრობის ნებართვასთან ერთად საჭირო იყო ბევრი სხვა პრაქტიკული საკითხების გადაწყვეტა და მოგვარებაც, რომლის სისრულეში მოყვანის დროსაც ალბად ბევრ დაბრკოლებებს ექნება ადგილი; მაგრამ ჩვენ გვინდა დავიჯეროთ, რომ ყველა ეს დაბრკოლებანი გადალახულ იქნება და, როგორც გამოცხადებული იყო გაზეთებში, 22 ოქტომბრისათვის იქნება მოწვეული საზოგადო კრება, რომლის შემდეგაც ბანკი დაიწყებს თავის ოპერაციებს. ყველასათვის ცხადია, თუ რაგორ მძიმე პირობებში უხდება ბანკს თავის მუშაობის განახლება, მაგრამ ვინაიდან დიდ დახმარებას უწევს სახელმწიფოს ორგანოები, როგორც მაგალითად: საფინანსო კომისარიატი, რომლის განკარგულებითაც ბანკს უბრუნდება თავისი ძველი ქონება, ქალაქის აღმასრულებელი კომიტეტი, რომლის დადგენილებითაც ბანკს უბრუნდება თავისი ძველი ბინა, ჩვენ გამოვსთქვამთ სრულ იმედს, რომ ბანკის საბჭო დახმარე კომისიების საშუალებით ერთად შეძლებს ამ საქმის საბოლოოდ დაგვირგვინებას.

ვინაიდან, ბანკის საბჭოს ძველ წევრებს შორის ამ ჟამად ფაქტიურად მუშაობენ მხოლოდ ბბ. ვ. ყიფიანი დ. ხოლოყაშვილი და გამგეობის წევრი, ტერუაშვილი, ამიტომ საქმის სისწრაფით მოგვარებისათვის შემდგარია ცალკე საორგანიზაციო კომიტეტი, სადაც მოწვეული არიან: პ. გოთუა, გრ. ლორთქიფანიძე, ი. მიქაძე, ალ. კუპუნიძე და მ. ლალიძე.

აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ საზოგადოებაც მეტის ნდობით და სიმპატიით ეპყრობა ბანკის მოწესრიგების საქმეს; ერთ-ერთ საერთო კრებაზე ამოირჩიეს თავის შორის საროიონო კომისიები, რომლებსაც დაევალა მოაგროვონ საწევრო ფულები. უკანასკნელ ვადათ საწევრო ფულის შემოტანისა დანიშნულია 10, 11 და 12 ოქტომბერი.

სარაიონო კომისიებში არჩეულია შემდეგი პირნი:

1 რაიონში ი. ბერძნიშვილი, ნ. ზაალიშვილი, გ. მაჭავარიანი, ვ. ბაგრატიონ-დავითიშვილი.

2 რაიონში—მ. ლალიძე, ნ. უგულავა, ოდილავაძე და კ. ზაქრაძე.

3 და 4 ი. ლომაძე, ნ. ლომიძე, ქ. ფარცხალაძე, ჯუმუხაძე და ზ. გულიაშვილი.

5 ი. ჩორგოლაშვილი.

6 და 7 ი. სულთანიშვილი, ი. იოკაშვილი, ა. დოლაბერიძე და წვერავა.

8 და 9 ა. ნეფარიძე და ალ. კუპუნიძე.

10, 11 და 12. თოიძე, კ. ინაშვილი და ალ. ნატროშვილი.

დასასრულ გამოვთქვამთ სურვილს, რომ სარაიონო კომისიის წევრებმა გამოიჩინონ მეტი ენერგია და უნარი, რათა 12 ოქტომბრისთვის იქნას შეგროვილი საჭირო თანხა ბანკის მუშაობის დასაწყებად.

№.

მოწერილი ამბები

კახეთი

ძნელად იპოვით იმისთანა მდიდარ და ბუნებით შეუბალ მხარეს, როგორიც კახეთია. რომ იტყვიან კუთხეული ალაგია—კახეთი სწორედ ის არის. ჩვენ აქ არ შევუდგებით კახეთის მომჯადოებელ ბუნების სილამაზის აღწერას. კახეთის ბუნების აღწერა, მარტო ერთი დიდებული ალაზნის ველის პანორამის ხილვა საკმაოა კახეთის მშვენიერების ნათელსაყოფად.

მაგრამ კახეთს თავისი ზღაპრული ბუნების მიმზიდველობის გარდა აქვს კიდევ ბევრი რამ. ეს არის მისი ბუნებრივი სიმდიდრე, რომლის გამო ათასი ჯურის ხალხი ეხვევა კახეთს, როგორც თაფლს ფუტკარი.

კახეთი ერთი მხრით თუ ბუნებით მდიდარია, მეორე მხრით თითქმის ჩვენი ქვეყნის ყველა კუთხეზე სწავლა-განათლებით შესამჩნევათ დაქვეითებულია. კახელ ხალხის ცხოვრება პირველ ყოფილ დროის ცხოვრებას მოგვაგონებს. რასაკვირველია, არა სიღარიბით. სიღარიბეს კახეთში ადგილი არა აქვს. კახეთის გლეხკაცი შეძლებული ადამიანია: ვენახი-ბაღი, სახნავი, საქონელი ბევრს იმდენი ჰყავს, რომ მისი ქონება მიდიარდამდისაც ადემატება შეძლებულ კახელ გლეხკაცს წლის სარჩო მოდის იმდენი, რომ სხვა ჩვენ კუთხეში იქნება ოცან ორმოცკომლს არ მოუვიდეს. ზოგს ყოველ წლივ ორმოცი „ბოჩკა" ღვინო მოსდის, ასი კოდი პური, ამდენივე სიმინდი, ეხლა აუარებელი კართოფილი, ლობიო, ყველი, ერბო, მაგრამ ყოველივე ამას კახელ კაცისთვის ფასი არა აქვს. კახეთს როგორც ქორები თავს დასტრიალებენ ათასი ჯურის სპეკულიანტი. თვით უხერხული და დაბეჩავებული კახელი თავის მოსავალს ვერ ანიჭებს და წყლის ფასად ყიდის ყოველივეს. ამის შედეგი კი არის, რომ კახელს რაც გინდა ბევრი მოსავალი მოუვიდეს ის მაინც გლახასავით დაგლეჯილი დადის და დაგლეჯილი ტანისამოსით დაყავს ცოლშვილიც. სწავლის შესახებაც სრულიად არ ზრუნავს კახელი. „მე რომ ჩემი შვილი სკოლაში მივცე, ტყეში ვინ წავა, შეშას ვინ მომიტანს, ვინ დაბარავს" გეტყვის კახელი. იმას ისე გონია თითქოს სწავლა დაუშლის ადამიანს მუშაობას და ნასწავლი კაცი უფრო მოხერხებით და ჭკუით არ მოიქცევა. „თუ კაცსა ცოდნა არა აქვს გასტანჯავს წუთი სოფელიო" სთქვა პოეტმა, მაგრამ წუთი სოფლის ზრუნვისათვის კახელი თავს არ იწუხებს.

რაც შეეხება ნასწავლ კაცს კახელი მას ძალიან ცუდად უყურებს და ნასწავლ კაცზე ცუდი წარმოდგენა აქვს.

„რას წარმოადგენს ნასწავლი ადამიანი, ქვეყნის ამომგდებები არიან და სხვა არაფერიო, მე თუ სწავლა არა მაქვს, სწორეთ ეხლა მშიერ „ჩინოვნიკთან" დავედარებითო" ასე მასხარათ და მტრულად უყურებს კახელი ნასწავლ ხალხს და არც ფიქრობს, რომ ნასწავლ ხალხიდან რამე გადმოსდის.

კახეთში არის სკოლებიც მაგრამ ეს პირველ დაწყებითი საფეხურიან სკოლებს ვერ გასცდებიან და იქიდან გამოდიან მხოლოდ ანბანის მცოდნენი, რომელნიც გაჭირვებით თუ შეეძლებათ წერილის მიწერა. საჭიროა ზოგიერთ დიდ დაბა-სოფლებში გაიხსნას საშუალო ტიპის სკოლები, კახელებმა თავიანთ შვილებს მაინც მიაღებინონ სწავლა, რომ მომავალში ახალი თაობაც გაუნათლებელი არ იყოს. ამის შესახებ უნდა იზრუნოს ჩვენმა მთავრობამაც და თვით კახელებმა.

კახეთი მდიდარი ქვეყანაა და იგი მანამდის არ აყვავდება ვიდრე განათლების სხივები არ შეიჭრება, ვიდრე კულტურულად ფეხს წინ არ წასდგამს ხალხი.

წელს მოსავალი როგორც პურის ისე ღვინის კარგი არის. ეხლა ღვინო მაჭარებათ და ტკბილებად იყიდება. საპანე ტკბილი ეხლავე იყიდება შვიდ მილიონად. ასე რომ ღვინოები სამ ნუ წავა ხუთმეტ მილიონამდის. ამინდები რთველში კარგი იყო. რთველები თითქმის ყველგან გათავდა და გლეხი მალე მინდორში გუთანსაც გაიტანს.

იქაური

თეატრი და ხელოვნება

ვინ არის დამნაშავე ყვირილას სცენაზე.

კვირას, სექტემბრის 30-ს ქალაქ ყვირილაში ტფილისის ქართულ თეატრის მსახიობთა: ქ-ნ ცაცა ამირეჯიბის და ბ-ნ ლამბაშიძის, ჩხეიძის და სხვათა მონაწილეობით წარმოდგენილ იქნა ნ. ნაკაშიძის ცნობილი დრამა: ვინ არის დამნაშავე.

ამ პიესამ ტფილისის სცენაზე გასულ სეზონში მიიქცია ყურადღება, როგორც ჩვენი ქვეყნის ერთი კუთხის ცხოვრების სარკემ.

პიესა ნიჭიერად არის დაწერილი და ერთ-ერთ პიესად შეიძლება ჩაითვალოს გურიის ცხოვრებიდან, რომელშიც მოცემულია გურია თავისი დამახასიათებელი ტიპებით. პიესის მთავარი კვანძი—ავტორს გაუხსნელი აქვს—წამოყენებულია საკითხები მხოლოდ, ხოლო მისი ახსნა-განმარტება ყოველი ტიპია— მათი კარგი თუ ავი მხარეების შეფასებაში არ შედის ავტორი—ნაჩვენებია სახეები ისე, როგორც სინამდვილეში არის. ბოროტება, სიკეთე, გულუბრყვილობა, სიცრუე, ცოდვა, შეცდომა, თუ სხვა რამეც აქ სჩანს, არის ჩვენი ცხოვრების დამახასიათებელი მხარეები და ავტორიც მათი დახატვის შემდეგ სდუმს და საკითხს სვამს: ვინ არის დამნაშავე?

ჩვენ რასაკვირველია აქ ვერ მივცემთ პასუხს ვერც ავტორს და ვერც მკითხველს, თუ ვინ არის დამნაშავე ამ პიესაში, ხოლო იმას კი ვიტყვით, რომ დამნაშავენი არიან ის მსახიობნი, რომელთაც ეს პიესა ყვირილას სცენაზე დასდგეს. უნდა აღინიშნოს, რომ ფრიად დაეცა სასცენო ხელოვნება უკანასკნელ მატერიალურ კრიზისების ზეგავლენით. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ არც ერთ დროს არ დასულა ასე დაბლობამდე ეს დარგი?

რას არ შეხვდებით დღეს პროვინციის სცენებზე, იმ მიზნით დადგმულს, რომ მხოლოდ შემოსავალით გამართლებულ იქნას იგი, არშინ მალ-ალანი და მზგავსი პიესები ხომ გადაიქცა ჩვენი ზოგიერთ დაბნეულ მსახიობების შემოსავალ წყაროთ და მას მიჰყვნენ სხვებიც.

რაც შეეხება „ვინ არის დამნაშავეს" დადგმას—უნდა ითქვას, რომ ყოვლად შეუძლებელია მისი ყვირილას სცენაზე დადგმა მარტო იმიტომ, რომ ეს პიესა წმინდა გურული იერისაა. აქ ყველა მოქმედი ტიპები გურულია—უნდა იქნეს დაცული ეტნოგრაფიულ ხაზებთან ერთად ტიპიური ელემენტი. ეს არ ყოფილა და არც შეიძლება ყოფილიყო. აბა სად შეუძლია ყვირილაში აღზრდილ სცენის მოყვარეს მთავარი გმირი ქალის—სალიხეს როლის შესრულება. ან და ის დადგმა, რაც ჩვენ ვიხილეთ, გამოხატავდა პიესის შინაარს? რათ აწამეს ნიჭიერი მსახიობი ქალი ცაცა ამირაჯიბი მისთვის შეუფერებელ როლის თამაშით. ლამბაშიძემ უნდა იცოდეს, რომ მას არ გამოადგება ყველა როლებში გამოსვლა და ნახევრად იმერულ-გურულ კარგოვით. გერგილაძის გამართლება. ეს არც გურული იყო, არც იმერელი, არც ქორელოლიანის მიერ დახატული გერგილაძე, მაგრამ ამაოდ ჩავარდება სასაცილო მდგომარეობაში. უშანგი ჩხეიძემ გამოისყიდა ყველას ცოდვები უკანასკნელი 2 მოქმედებით ეს მსახიობი ამ როლში შესაფერისია, მართალია გურულის დამახასიათებელი მანერები მასაც აკლდა, მაგრამ როგორც მსახიობი იგი დამაკმაყოფილებელი გამოდგა სიკოის აღშფოთებულ სულიერ ტრაგედიის გადმოცემაში. აქ მსახიობი თავის თავთან იყო და არც ერთი ყალბი ხაზი არ ჰქონდა. მისი ტემპერამენტიდა სიკოცხლე, გარეგნობა და თავისი სრული გამოხატვა იყო ტიპის, რომელიც გადამჭრელია ნორმალური ბის საზღვარს და მიდის ... გაგიჟებამდე.

ჩვენ მოვითხოვთ, რომ არ გამეორდეს პიესის ასეთი შეუფერებელი დადგმა და მეტი ყურადღებით და პატივისცემით მოექცნენ ხელოვნების მსახურნი პროვინციის სცენას.

ბ. ნ.

მიწერილობა

განათლების კომისარიატში.

ბინის საკითხი. ტფილისის აღმასრულებელი კომიტეტის საბინაო განყოფილების დადგენილება, ბინის ნორმის შესახებ, ვრცელდება სახელმწიფო დაწესებულებებთან არსებულ ბინებში მცხოვრებ მოსამსახურეებზე.

ამ დადგენილების მიხედვით, ოჯახის თვითეულ წევრზედ ნავარაუდევია 25 ოთხკ. არშინი; გარდა სასწავლებლის გამგის, როგორც პასუხისმგებელ მოსამსახურეს, უნდა მიეცეს ერთი ზედმეტი ოთახი სამეცადინოთ.

ტფილისის ყველა გამგეებს განათლების კომისარიატმა გაუგზავნა შემდეგი ცირკულიარი.

გთხოვთ რაც შეიძლება საჩქაროთ მოგვაწოდოთ შემდეგი ცნობები:

1) ტეხნიკუმის პირადი შემადგენლობის სია (თანამშრომლებისაც) შემდეგი ცნობების აღნიშვნით: ა) სტაჟი, ბ) ცენზი, გ) რა საგანსასწავლის, დ) რამდენი გაკვეთილი აქვს კვირაში.

2) მოწაფეთა რიცხვი თითოეულ კლასში განმეორებითი გამოცდების გათავების შემდეგ; უნდა აღინიშნოს რამდენი მოწაფეა ძირითადი კლასში და რამდენი პარალელში.

განათლების განყოფილების გამგეებს, გაეგზავნა შემდეგი ცირკულიარი. საერთოთ მიღებულ წესის მიხედვით, ტეხნიკუმების გამგეთა დანიშვნა, გადაყენება, ან ერთი სასწავლებლიდან მეორეში გადაყვანა უნდა ხდებოდეს მხოლოდ და მხოლოდ განათლების კომისარიატის მიერ განხილვის და დამტკიცების შემდეგ. ნამდვილად კი ამ ბოლო დროს არა იშვიათია ისეთი მოვლენა, როცა ინიშნება გამგე ამა თუ იმ ტეხნიკუმში, ან გადაყვანილია ერთი სასწავლებლიდან მეორეში—კომისარიატმა კი არაფერი იცის და მხოლოდ შემთხვევით იტყობს მომხდარ ცვლილებათა შესახებ. ამასთანავე ერთად ადგილი აქვს ისეთ შემთხვევებსაც, რომ გამგის თანამდებობაზე დაშვებული არიან საშუალო განათლების ცენზიანი პირნი, რაიცა კომისარიატის მიერ ყოვლად მიუღებელია.

რომ მომავალში მაინც არ ექნეს ადგილი ყველა ზემოდ ჩამოთვლილ არა სასურველ მოვლენათა, ს. კომისარიატი გთხოვთ მიიღოთ სახელმძღვანელოდ და ასასრულებლად შემდეგი:

1) კანდიდატი გამგის თანამდებობაზე უნდა წარმოდგენილ იქნეს კომისარიატში; სანამ იგი ამ უკანასკნელის მიერ არ იქნება დამტკიცებული თანამდებობაზე, მანამ იგი არავითარ შემთხვევაში არ უნდა შეუდგეს თავის მოვალეობის ასრულებას.

2) გამგის გადაყენება, ან ერთი ტეხნიკუმიდან მეორეში გადაყვანა უნდა ხდებოდეს იმავე წესით, ი. კომისარიატის მიერ დამტკიცებით და

3) გამგის კანდიდატი უნდა იყოს უმაღლეს სწავლა დამთავრებული და, რამდენათაც შეიძლება, პედაგოგიური სტაჟის ცენზიანი პირი.

განათლების განყოფილების გამგეებს გაეგზავნათ შემდეგი ცირკულიარი.

ტეხნიკუმებში უკვე ადგილი აქვს ისეთს შემთხვევებს, რომ შრომის სკოლებში სწავლა დამთავრებულნი აძლევენ კურს დამთავრების მოწმობებს ზოგ ზოგ საგნებში არა საკმაოდ დამაკმაყოფილებელ ნიშნებით და თხოულობენ მიღებულ იქმნენ ტეხნიკუმებში, ამიტომ ს. გ. კომისარიატი გთხოვთ გასცეთ განკარგულება ტეხნიკუმების გამგეებს, რომ მათ მიიღონ ტეხნიკუმებში ასეთი მოწაფეები იმ აუცილებელ პირობით, რომ ორი თვის განმავლობაში ჩააბარონ კოლოკვიუმები იმ საგნებში, რომლებშიაც მათ სუსტი ნიშნები აქვთ.

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია
გამომცემელი—მთავარი კომიტეტი

განცხადება

ამით ქალაქის აღმასკომის

საადგილ-მამულო განყოფილება

აცხადებს ყველა დაინტერესებულ მოქალაქეთა საყურადღებოდ, რომ

ბალ-ბოსტნები, რომელთაც **საიჯარო გადასახადი** შემოტანილი არ ექნებათ **საადგილ-მამულო განყოფილებაში**

(ოთ. № 52) ა/წ. 15 ოქტომბრამდე, ჩამოერთმევათ დღევანდელ მფლობელთ და გადაეცემა სხვაზე იჯარით.

2053—3—1

პირველ ხარისხოვანი სასტუმრო „ორიანტი"

ქალაქის ცენტრში, რუსთაველის პრ. № 9.

საუკეთესო ნომრები, ვანა, ელექტრონის განათება, ტელეფონი. სასტუმროსთან რესტორანი

ევროპიული და აზიური სამზარეულოთი, საუკეთესო

მზარეულთა ზედამხედველობით.

საუზმე, სადილი, ვახშამი, სასმელები. სადილები ეძლევა ყველას 2—5 1/2 საათამდე.

10—1

ფასები დაკლებულია.

ტირაჟი 1000

საქართვ. უმაღ.მეურ. საბჭ. პოლიგრაფ. განყოფ. № 2 სტამბა კრუზენშტეინის ქუჩა.